

İHMAL VE İSTİSMAR DURUMUNDA İZLENECEK ADIMLAR

İHMAL VE İSTİSMAR

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından “Çocuk ihmâl ve istismarı; anne, baba ya da bakım veren gibi bir erişkin tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal kurallar ve profesyonel kişilerce uygunsuz ya da hasar verici olarak nitelendirilen, çocuğun gelişimini engelleyen ya da kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümüdür.” şeklinde tanımlanmaktadır.

ÇOCUK İHMALİ

Çocuğa bakım veren kişilerin çocuğun gereksinimlerini yeterince karşılamamasıdır. Çocuğun beslenme, sağlık, korunma, barınma, sevgi, eğitim gibi hakları vardır ve bunlar karşılanmadığı takdirde çocuğun gelişimi olumsuz yönde etkilenmektedir.

- Anne-babanın ya da çocuğa bakım veren kişinin çocuğun güvenliğini sağlayacak bir ortam sunmaması,
- Beslenme ihtiyaçlarını yeterince karşılamaması,
- Çocuk hastalandığında doktora götürülmemesi ya da gerekli ilaçların verilmemesi,
- Çocuğun kontrol edilmemesi ve tek başına bırakılması ihmal davranışlarına birer örnektir.

İhmal; çocuğun sağlıklı gelişimi için yapılması gerekenlerin yapılmamasıdır.

İhmal 3'e ayrılır:

1.Fiziksel İhmal

Fiziksel İhmal; çocuğun fiziksel ihtiyaçlarının bakım yapan kişi tarafından karşılanmamasıdır. Çocuğun sağlık ihtiyaçlarının karşılanmaması, sağlıklı ve düzenli yiyeceklerin verilmemesi, denetimsiz uzun süre yalnız bırakılması, mevsime uygun ve temiz kıyafetler sağlanmaması, çocuğun nerede olduğunun umursanmaması örnek gösterilebilir.

2.Duygusal İhmal

Duygusal İhmal; çocuğun benlik saygısını düşürüp, psikososyal gelişimini olumsuz etkileyen tutumlardır. Çoğunlukla ihmal olduğunu fark etmeyiz. Diğer ihmal türlerine göre daha sık rastlanır. Çocuğun duygusal, gelişimsel veya psikolojik iyilik durumunu zedeleyen bir veya birden çok olabilen hareketlerdir. Aşağılama, azarlama, dışlama, sosyal ilişkiden yoksun bırakarak izole etme, çocuğun sürekli terk etme ile tehdit edilmesi, yetersiz ilgi ve şefkat gösterme örnek olarak gösterilebilir.

3.Eğitim İhmali

Eğitim İhmali; çocuğun gelişimsel ve eğitimsel ihtiyaçlarının tutarlı olarak karşılanmamasıdır. Çocuğun zorunlu yaşa gelmesine rağmen okula gönderilmemesi, 18 yaşın altında olmasına rağmen çalışmaya zorlanması, okula devamlılığının sağlanmaması, bu konuda teşvik edilmemesi, eğitim başarısı için gerekli ihtiyaçların karşılanmaması ve gerekli desteğin sağlanmaması örnek olarak gösterilebilir.

Bir ocuęun İhmal Edildiğini Nasıl Anlarız?

- Okul devamsızlığı çok fazlaysa,
- Sürekli pis giyiniyor ve kötü kokuyorsa,
- Vücudu aşıırı derecede zayıf düşmüşse,
- Yemek veya para için dilencilik yapıyor veya çalışıyorsa,
- Tıbbi destekten mahrumsa,
- Madde kullanımı, kendine zarar verme gibi alışkanlıkları varsa çocuğun ihmale maruz kaldığını düşünebiliriz.

İhmalin Çocuk Üzerindeki Etkileri Nelerdir?

- Gelişim geriliği
- Ölüme kadar varabilen sağlık problemleri
- Davranış problemleri
- İletişim problemleri
- Yalnızlık ve korunmasızlık hissi
- Madde bağımlılığı
- Suça yönelme riski

ÇOCUK İSTİSMARI

Çocuğun sağığını, fiziksel ve psikososyal gelişimini olumsuz etkileyen; bir yetişkin, toplum ya da devlet tarafından bilerek ya da bilmeyerek çocuğa karşı yapılmış tüm kötü davranışlardır. Çocuk istismarında çocuğa uygulanan davranışın niteliğı ve nedenleri ya da uygulayan kişi veya kişilerin niyeti değil, yapılan eylemin çocuk üzerindeki etkisi önem taşımaktadır.

İstismar 4'e ayrılır:

1. Duygusal istismar
2. Ekonomik istismar
3. Fiziksel istismar
4. Cinsel istismar

1-Duygusal istismar

Çocuğun duygusal istismarı; çocuğun gereksinim duyduğu ilgi, sevgi ve bakımdan yoksun bırakılarak psikolojik hasara uğratılması; çocuğa sürekli olarak, tekrarlayıcı ve uygunsuz bir biçimde karşılık verme ve tepki göstermedir. Tanımlanması en zor, ancak en sık gerçekleşen istismar türüdür. Belirtileri hemen hemen görülmeyebilir. Uzun vadede ortaya çıkar.

2-Ekonomik İstismar

Çocuğun gelişimini engelleyici, haklarını ihlal edici işlerde ya da düşük ücretli iş gücü olarak çalışması ya da çalıştırılması ekonomik istismar olarak tanımlanmaktadır. Ekonomik İstismar; -Çocuk Kaçırılmaları ve -Çocuk İşçiliği olarak görülmektedir.

3-Fiziksel İstismar

Çocuğun kaza dışı sebeple bir yetişkin tarafından yaralanması ve örselenmesidir. Çocuğun fiziksel istismarı; bedeninde ve ruhunda, onarılması güç yaralar ve sakatlıklar bırakabilen önemli bir sağlık sorunudur. Bir tokattan başlayarak çeşitli aletlerin kullanılmasına kadar devam edebilir.

Fiziksel İstismar Öykülerinde Sık Rastlanan Ortak Özellikler

- İlk görüşmede verilen öykünün sonradan değiştirilmesi,
- Tek tek verilen ebeveyn öykülerindeki farklılık,
- Çocuğun yaş ve gelişme durumu ile uyumsuz öykü,
- Çocuğun kardeşinin suçlandığı yaralanmalar,
- Ebeveynde veya bakıcılarda düşmanca davranışlar,
- Ana babanın çocuktan gerçekçi olmayan beklentilerinin olması
- Şüpheli travma öyküsünün birden fazla olması,
- Kazanın çocuğun kendisine yüklenmesi,
- Ana babanın çocukken istismara uğrama öyküsü,
- Fiziksel bulgulara uymayan öykü,

Fiziksel İstismar Olgularında Öykü Alınırken Şu Üç Soruya Yanıt Verilmelidir;

1. Yaralanmanın öyküsüyle yaranın şekli ve boyutu uyuyor mu?
2. Bize anlatılan hikaye çocuk ya da suçlanan çocuk tarafından yapılabilecek nitelikte midir? Yani hikaye gerçekçi midir?
3. Çocuktaki istismarı düşündüren görünüm tıbbi bir nedenle açıklanabiliyor mu? (Bir hastalık bulgusu ile de ilişkili olabilir. Bazı hastalıklardan dolayı vücutta şişme, morluk vb. olabilir.)

4-Cinsel İstismar

Cinsel istismar; çocuğun kendisinden büyük veya akranları tarafından cinsel haz amacıyla zorla ya da ikna edilerek cinsel etkileşime maruz bırakılmasıdır. Genel olarak 18 yaşın altında bulunan çocuklara karşı aktif olarak girişilen ve onların fiziksel, duygusal, zihinsel ve toplumsal gelişimlerini zedeleyen eylemlerdir.

İstismara Dair İpuçları Olabilecek Söylemler

- “Erkek kardeşim dün gece uyumama izin vermedi”
- “Komşumuz “X “abi çok komik iç çamaşırlar giyiniyor”
- “Anne ben “X” kişinin evine gelmek istemiyorum”
- “Anne “X” kişinin bize gelmesini istemiyorum”
- “Beni amcamla yalnız bırakmandan hiç hoşlanmıyorum”
- “Komşumuzun oğlu beni çok sıkıştırıyor”
- “Çok kötü biçimde ellenilen bir kız tanıyorum”
- “Tanıdığım bir kız var, annesine rahatsız edildiğini söyledi fakat annesi ona inanmadı”

4-Cinsel İstismar

Cinsel İstismara Uğrayan Çocukla Psikolojik Danışman Görüşmesi

- Rahat, konuşmanın bölünmeyeceğinden emin bir ortam sağlanmalı.
- Çocuğun yanına oturarak aynı hizada, göz teması kurularak görüşme gerçekleştirilmeli.
- Yeteri kadar zaman ayrılmalı ve sabırlı olunmalı. Tüm ilgi çocuğa verilmeli, sıcak ve içten bir ilişki kurulmalı.
- Çocuğun güveni kazanılarak iyi bir iletişim kurulmalı, sakın bir ses tonu ile konuşulmalı. Duygular, mimikler ve beden dili kontrol edilmeli.
- Çocuğun dilinden konuşarak, onun yaşadıklarını paylaşırken kullandığı kelimeler kullanılmalı.
- Çocuğun kendisini rahatça ifade etmesine izin verilmeli, anlatması için cesaretlendirilmeli, destek olunmalı. Ağladığında susturulmamalı, panik yapılmamalı. Yorum yapmadan dinlenmeli.
- Özellikle konuşma ya da iletişim zorluğu çeken çocuklarda iletişimi kolaylaştırmak için bebek ve resim gibi yardımcı araçlar kullanılabilir.
- Çocuğu, olayı arkadaşlarına anlatmaması konusunda bilgilendirilmesi önemlidir.
- Ruh halindeki değişimleri ve bedensel tepkilerini (Çekinmeler, huzursuzluk, hareketlenme, kaygı vb.),dirençlerini gözlemleyin.

4-Cinsel İstismar

Cinsel İstismara Uğrayan Çocukla Psikolojik Danışman Görüşmesi

- Çocuğu, yaşadığı istismarı paylaştığı için takdir edin. Eğer çocuk dolaylı bir şekilde istismardan söz ediyorsa (örneğin; birinin başına geldi gibi), çocuğu yaşadıklarını anlatması yönünde teşvik edin.
- Çocuk yaşadıklarını sizinle paylaşırken şunlar söylenebilir: “Sana inanıyorum”, “Bana söylediğine çok memnun oldum”, “Bu senin hatan değil”, “İstismar doğru bir şey değil”.
- Çocuğa açıklama yaparak mümkünse çocukla görüşmenizi kaydedin. Çocuğun anlattığı olayları ve kelimeleri yazın. Eğer bu çocuğu olumsuz etkileyecekse veya etkiliyorsa devam etmeyin.
- Tutamayacağınız sözler vermekten kaçınin.
- Çocuğun söyledikleri bitince başka bir şey söylemek isteyip istemediğini sorun.
- **Olaya ilişkin bilgileri çocuğun cümleleri ile tutanaklaştırın. İstismarı bildirmek için okul/kuruluş ya da yerel çocuk koruma kurumlarına/ yetkililere haber verin.**
- **Gizliliğe saygı gösterin. İstismar olayını okulda bu konuda sorumlu kişi dışında başka biriyle konuşmayın. Bunu böyle yapacağınızın bilgisini çocuğa da verin.**

İstismara Uğrayan Çocuğa Yapılmaması Gerekenler

- Ses tonunda ve yüz ifadesinde ayıplayıcı, şaşıricı, üzüntülü, hayret verici, yargılayıcı gibi aşırıya kaçan durumlardan kaçınılmalı.
- Olay dışı insanların gereksiz şekilde olaya dahil olmalarına izin verilmemeli, ilgisiz insanlarla olayın yorumu yapılmamalı.
- Olaya karşı aşırı umursamaz davranılmamalı ya da olay fazla dramatize edilmemeli.
- Çocuğun anlayamayacağı kelimeler kullanılmamalı.
- Çocuk suçlanmamalı, eleştirilmemeli, cezalandırılmamalı.
- Yönlendirici sorulardan kaçınılmalı, vermek istemediği ayrıntılar için asla zorlanmamalı, baskı yapılmamalı.
- Değerlendirme esnasında çocuğun ailesi ile/istismarcı bağı göz ardı edilmemeli.
- Çocuk istismarcı ile karşı karşıya getirilmemeli.

İstismara Uğrayan Çocuğa Yapılmaması Gerekenler

- Görüşme esnasında çocuğa fiziksel temasta bulunulmamalı, izin almadan ona dokunulmamalı. (İzinsiz dokunma ona istismar olayını hatırlatabilir.)
- Bilgi almak için çocuk zorlanmamalı, hızlı davranılmamalı.
- Çocuğun sırrının saklanacağı konusunda söz verilmemelidir, çünkü olayın başka insanlara, özellikle ilgili makamlara anlatılması gerekecektir.
- Çocuğa olanları unutmaması konusunda baskıcı olunmamalı, onu yaşam için cesaretlendirme ve destekleme dışında yönlendirme yapılmamalı.

Aşağıdakilere benzer sorulardan ve ifadelerden kesinlikle kaçınılmalı !

- “Söylediğin çok kötü bir şey bunun olduğundan emin misin?”
- “Sen yanlış anlamışsın o böyle bir şey yapmaz”
- “Doğru mu söylüyorsun?”
- “Şimdiye kadar neden anlatmadın?”
- “Neden karşı koymadın?”
- “Bu bir daha olursa bana haber ver”.

Çocuk İstismarı ile İlgili Duyum Alındığında veya Çocuk Tarafından İstismar Vakası Anlatıldığında Neler Yapılmalı?

- Çocuğa yönelik istismara doğrudan şahit olan veya bu konuda duyum alan tüm çalışanlar istismarı bildirmek zorundadırlar. Bu konuda bildirimde bulunmak, kurum çalışanınin kurumdaki görevi veya statüsü ile ilgili olmayıp insani ve yasal bir sorumluluktur.
- Özellikle ilk 72 saat cinsel istismara ilişkin delillerin elde edilmesi için önemli bir süreç olup delillerin yok olmaması için çocuğun kişisel temizlik ve vücut temizliği yapmaması konusunda bilgilendirme yapılması önemlidir.
- Çocukla görüştükten sonra psikolojik danışman tarafından ön bilgi raporu tutulabilir. Bu raporda çocuğun adı, yaşı, adresi ve çocuğun en son yaşadığı yer, biliniyorsa çocuğun ailesinin ya da bakım verenin adı ve adresi, şüphelinin adı ve adresi, istismarın süresi, istismarın olduğu yer, kimlerin haberdar olduğu, olaya müdahale edilene kadar neler yapıldığı, çocuğun yaralarının içeriği ve boyutu, önceki yaralar, failin kimliğini ortaya çıkarmaya yarayacak ipucu niteliğindeki bilgiler, gözlemler ve kaygılar yer almalıdır. İstismar bildirim tutanağında kişiselleştirme analiz ve yorumlardan kaçınılmalı, vaka tespiti yapılmalıdır.

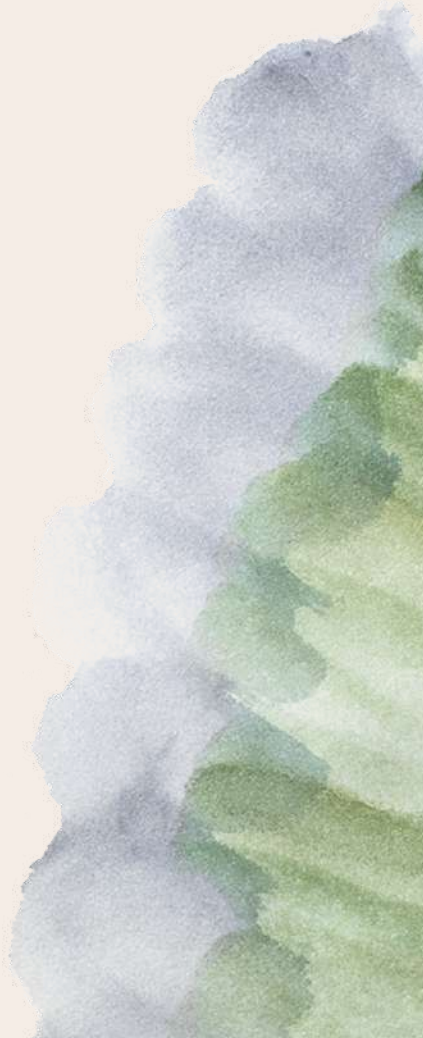
Çocuk İstismarı ile İlgili Duyum Alındığında veya Çocuk Tarafından İstismar Vakası Anlatıldığında Neler Yapılmalı?

- Görüşme ve gerekirse yapılan sosyal inceleme sürecinde elde edinilen bilgi ve belgeler gizlilik esasları çerçevesinde dosyalanmalı, kuruluş içinde diğer çocukların ve personelin ulaşamayacağı kilitli dolaplarda saklanmalıdır.
- Çocuğun dosyasında yer alan bilgi ve belgeler mahkeme kararı olmadıkça diğer kurumlarla paylaşılmamalıdır. Bilgi paylaşımının gerekli olduğu durumlarda sadece ihtiyaç duyulan belgeler, gizlilik ilkesine uygun bir şekilde paylaşılmalıdır. (Düzenlenen raporlarda “Gizlidir” ibaresi yer alır, yazı ekindeki raporlar kapalı ve gizli ibareli zarf ile gönderilir.)

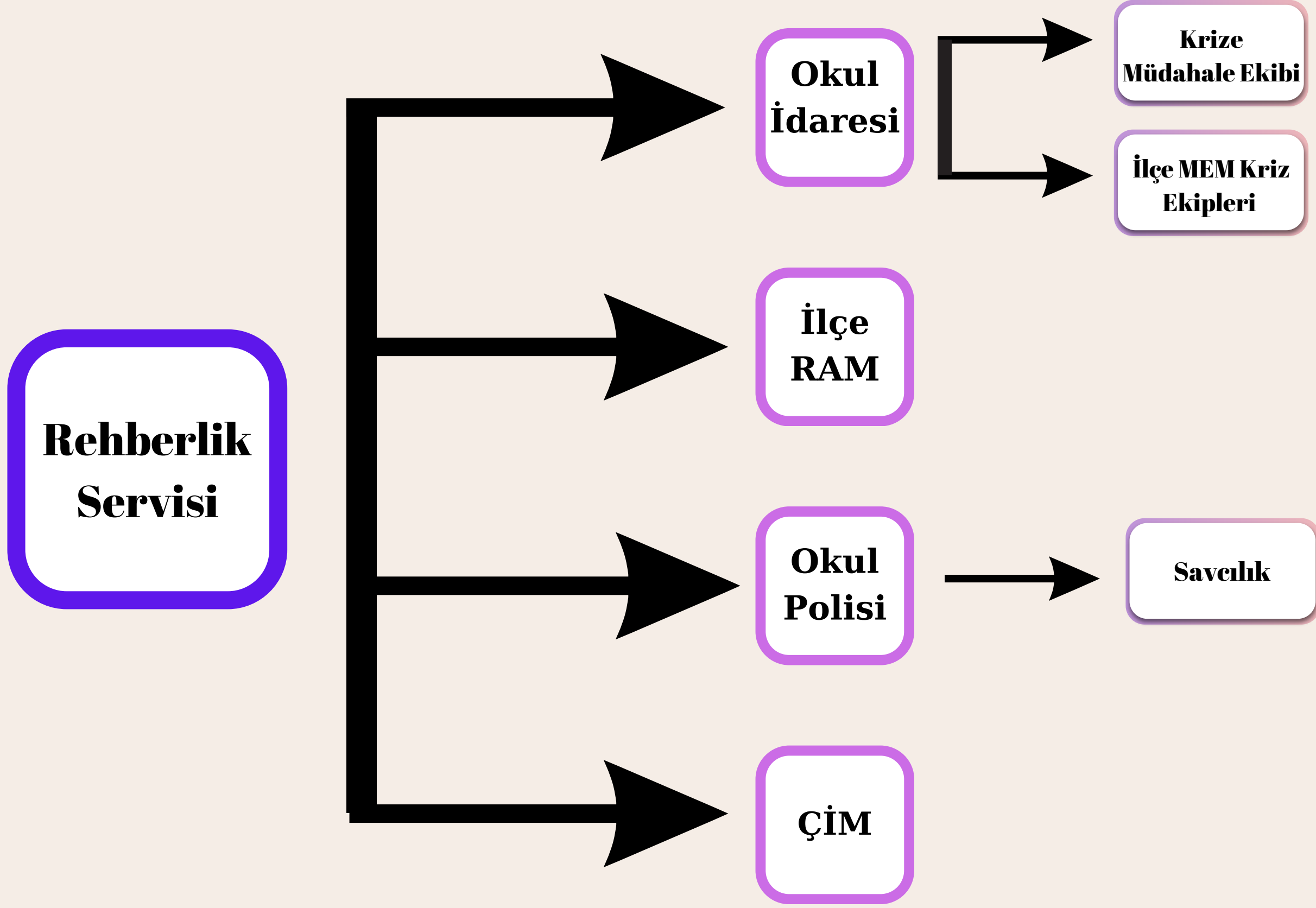

Çocukları Cinsel İstismardan Korumak İçin Okulda Yapılabilecekler Nelerdir ?

- İyi dokunma ile kötü dokunmayı ayırt etme,
 - Sorunlarla baş edebilme,
 - Duyguları tanıma, algılama ve ifade etme becerisi kazandırma,
 - Kendini ifade etme,
 - Kendine ilişkin olumlu ve güçlü yanlarını fark etme,
 - İhmal-istismar eğitimi verme gibi çalışmalar yapılabilir.
-

Cinsel İstismarda İlk Müdahale Nasıl Olmalıdır?

Cinsel İstismarın Bildirilmesi

Cinsel İstismar vakalarında tüm okul personeli, yetkili kişi olarak görülür ve yasalarca istismarı bildirmeleri gerekmektedir. Siz de bir öğretmen olarak şüphelendiğiniz durumları bildirmekle sorumlusunuz.

Eğer okul müdürü ya da öğretmen olarak bir öğrenciyle ilgili istismardan şüpheleniyorsanız, bu durumun bildirilmesi çocuğu koruyabilir ve aileye yardım sağlayabilir. Bunun yanında herhangi başka biri de çocuk istismarı şüphesini bildirebilir.

Bildirim bir suçlama değildir; düşüncenin dile getirilmesi ve çocuğun durumunun soruşturulup değerlendirilmesi için yapılmış bir istektir. Bir çocuğun tehlikede olduğundan şüphelenirseniz, derhal harekete geçin. Çocuk istismarı veya ihmaline ilişkin şüpheniz bir rapor hazırlamanız için yeterlidir. Kanıt bulmanız gerekmez.

Tahkikatı yürüten kişiler istismar veya ihmalin bulunup bulunmadığına karar vereceklerdir. İstismarın varlığı için kanıt aramak çoğu zaman, zaman kaybına neden olur delillerin karartılmasına, yok olmasına neden olur. Böyle bir durumda yasal yaptırımlarla karşılaşmanız olasıdır.

ZORUNLU BİLDİRİM YAPILMASI GEREKEN KURUMLAR

Bildirim bir suçlama değildir; düşüncenin dile getirilmesi ve çocuğun durumunun soruşturulup değerlendirilmesi için yapılmış bir istektir.

- Emniyet Genel Müdürlüğü - 155 İhbar Hattı
- Jandarma Genel Müdürlüğü - 156 İhbar Hattı
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı - 183 İhbar Hattı (Sosyal Destek Hattı-7 gün 24 saat hizmet vermektedir.)
- Cumhuriyet Savcılığı – Savcılığa doğrudan suç duyurusunda bulunulabilir.
- Çocuk İzleme Merkezleri (ÇİM) – Çocuk istismarı vakalarında mağdurun ifadesinin alınması ve korunması için başvurulabilir.

BİLDİRİM ESNASINDA HANGİ BİLGİLER SUNULMALIDIR ?

- Çocuğun adı ve adresi,
- Şüphelinin adı ve çocukla yakınlık derecesi,
- İstismar veya ihmale ilişkin gördüğünüz veya duyduğunuz şeyi tarif etmeniz,
- İstismar hakkında bilgisi olan diğer kişilerin adları,
- Sizin adınız ve telefon numaranız yer almalıdır.
- Bildirimde bulunanların adları, şüphelenilen kişi ve ailelere açıklanmamalıdır!

İHBARDAN SONRA YAPILACAKLAR

ADLİ SÜREÇ

Cinsel istismar ihbarından sonra görevli uzmanlar yapılan bildirimde çocuğa karşı kötü muamele olduğuna veya oluşma riskine ilişkin yeterli güvenilirlikte bilgi olduğuna kanaat getirirse bildiriminiz değerlendirilecek ve gerekli araştırma yapılacaktır. Amaç; istismar veya ihmalin gerçekleşip gerçekleşmediğine ve tekrar edip etmeyeceğine karar vermektir. Eğer soruşturmayı yürütenler hiçbir istismar veya ihmalin gerçekleşmediğine veya var olan şeyin yasalarda yer alan istismar ve ihmal tanımına uymadığına karar verirlerse, dosya kapatılır ve ailenin başka herhangi destek/ yardıma gereksinimi olduğuna karar verilirse yönlendirilir. İstismar ve ihmal olduğu yönünde kuvvetli şüphe varsa durumu gerekli adli işlemler başlatılır, Ailedeki istismara yol açabilecek risklerin azaltılması için; ruh sağlığı tedavisi, ebeveyn becerisi geliştirme programları, iş yardımı ve sosyal yardım veya barınak sağlama gibi somut yardımlar yapılabilir. Yaşadığı ortamda çocuğun güvenliği tehlikede ise çocuk korunma altına alınır.

İHBARDAN SONRA YAPILACAKLAR

EĞİTİM SÜRECİ VE ALINACAK TEDDBİRLER

Cinsel istismar vakalarıyla ilgili adli sürecin dışında mağdur öğrenciyle ilgili yürütülmesi gereken eğitim süreci ve alınacak tedbirler kısmı başlatılır. Okul içerisindeki Psikososyal Müdahale Ekibi alınacak tedbirler konusunda karar alır. Okul idaresi veya rehberlik servisi, bir üst makam olan ilçe milli eğitim müdürlüğünü haberdar ettiğinde olayla ilgili RAM’larda oluşturulan uzman ekip okulla iletişime geçer. İlk olarak idare ve rehberlik servisi ile iletişime geçerek olay hakkında bir ön bilgi toplar. Bu bilgiler ışığında bir eylem planı hazırlanır. Hazırlanan eylem planı İl / İlçe MEM Psikososyal Müdahale Kuruluna sunulur ve öğrenciyle ilgili eğitim tedbirleri alınır.

TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE ÇOCUK İSTİSMARINA YÖNELİK HÜKÜMLER

- Bildirim Yükümlülüğü Çocuk Koruma Kanunu Madde 6: Adli ve idari merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, korunma ihtiyacı olan çocuğu Aile ve Sosyal Politikalar Genel Müdürlüğü kurumuna bildirmekle yükümlüdür.
- Bildirim için şüphe yeterlidir. Kanıt bulmak gerekmez. Bildirim suçlama değildir, bir durumun değerlendirilmesi ve soruşturulmasının ilk adımıdır. Herhangi bir okul çalışanı, istismar şüphesini okuldaki yetkili bir kişiyle paylaşır paylaşmaz, yetkili kişi, olayla ilgili gerekli işlemleri başlatma yükümlülüğüne sahiptir.
- Görevi Kötüye Kullanma Türk Ceza Kanunu Madde 257: Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan hâller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir kazanç sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE ÇOCUK İSTİSMARINA YÖNELİK HÜKÜMLER

- Kamu Görevlisinin Suçu Bildirmemesi Türk Ceza Kanunu Madde 279: Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- **UNUTMAYIN! Siz sadece konu ve öğrenci ile ilgili sahip olduğunuz bilgi ve gözlemlerinizi ilgili birimlere bildirmekle yükümlüsünüz! Siz bir öğretmen olarak istismar ya da ihmal olayının doğruluğunu araştırmak ve kanıtlamakla yükümlü değilsiniz!**

A decorative border made of watercolor brushstrokes in shades of orange, red, green, and blue, framing the central text.

SON